ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Катерини Уляни Миколаївни «Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 - фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми дисертації. Сучасний етап реформування системи вищої освіти характеризується значними об'ємами і інтенсивністю навчальних програм. Наявність тенденцій освітньої сфери сучасної України до інтеграції та модернізації вищої школи, з урахуванням всесвітнього досвіду. Звичайно, шлях до структурних перетворень освітньої сфери потребує підготовку не тільки висококваліфікованих, але й фізично підготовлених і здорових спеціалістів для різних сфер суспільної діяльності.

За останні роки в Україні багатьма фахівцями спостерігається зниження обсягу рухової активності студентів. Така тенденція негативно позначається на фізичному розвитку, фізичній підготовленості та функціональному стані молоді, що обумовлює особливу соціальну значущість збереження і зміцнення здоров'я студентів. Сьогодні в практичному плані, ефективність фізичного виховання студентської молоді обмежується внаслідок дії ряду об'єктивних та суб'єктивних факторів. Зокрема, в рамках імплементації окремих норм закону України «Про вищу освіту» фізичне виховання було віднесено до необов'язкових дисциплін та в деяких вишах винесено поза рамки навчального процесу. Тому сьогодні важливим є підвищення ефективності фізичного виховання саме в рамках позанавчальних занять. Узагальнення досвіду організації

таких занять свідчить, що однією з перспективних форм здійснення такої діяльності є клубна система з лінійною структурою управління, орієнтована на багатопрофільну роботу.

З огляду на це дисертаційну роботу Катерини У. М. «Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді» слід визнати актуальною і своєчасною.

Дисертаційна робота виконана згідно з тематичним планом науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету МОН України, за темою: «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (№ держреєстрації 0112U007808) та відповідно до Зведеного плану НДР у галузі фізичної культури і спорту на 2011-2015 роки за темою 3.1 «Удосконалення програмно-нормативних основ фізичного виховання в навчальних закладах» (№ держреєстрації 0111U001733) та плану наукової роботи НУФВСУ на 2016-2020 роки за темами кафедри здоров'я, фітнесу і рекреації «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (№ держреєстрації 0116U001630) і кафедри теорії і методики фізичного виховання «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді» (№ держреєстрації 0116U001626).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження носять об'єктивний характер, опираються на достатню кількість дослідницького матеріалу, отриманого завдяки використанню комплексу сучасних методів, що відповідають поставленій меті та завданням дисертації. Отримані показники обчислені з

використанням методів математичної статистики.

Аналізуючи обґрунтованість наукових положень, висновків необхідно, перш за все, відзначити логічний взаємозв'язок мети і завдань дослідження.

Дисертація характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми, самостійністю у підходах до їх висвітлення, ґрунтовною практичною перевіркою отриманих результатів, їх суттєвою теоретичною і практичною значущістю.

Основні положення дисертації викладені в 11 наукових працях, з них 6 - опубліковано у фахових виданнях України, 2 з яких входять до міжнародної наукометричної бази, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави та 4 публікації апробаційного характеру.

Наукова новизна дослідження. Дисертантом уперше розроблено модель діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентів, яка включає мету, завдання, зміст, напрями діяльності, відповідне ресурсне забезпечення, критерії ефективності, а також визначені механізми впровадження зазначених структур у практичну діяльність вищих навчальних закладів (діагностичний, організаційно-планувальний, діяльнісний, контрольно-корегуючий) та умови її реалізації.

Хотілося б відзначити, що в роботі також уперше визначено та систематизовано чинники, що лімітують залучення студентів до рухової активності у навчальний та вільний час, обґрунтовано сукупність організаційних (регулярність проведення занять, відповідність інтересам, доступність, використання інноваційних підходів, кваліфікація педагогів, стан матеріально-технічного забезпечення) і соціально-педагогічних умов (мотивація студентів, їх спосіб життя, рівень знань, організація дозвілля, стан здоров'я), що забезпечують ефективність організації поза навчальних занять студентської молоді з фізичного виховання у вищих навчальних

закладах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості широкого застосування її теоретичних положень і методичних розробок у процесі організації занять із фізичного виховання студентів.

Сформульовані в дисертації висновки і пропозиції стали основою для впровадження в матеріали навчальних дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання у вищих навчальних закладах», «Інноваційні технології у фізичній рекреації», «Методологічні основи процесу навчання і сучасні інноваційні технології у фізичному вихованні» Національного університету фізичного виховання і спорту України, навчальну діяльність Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Університету державної фіскальної служби України, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертація викладена на 267 сторінках, з них 203 - основного тексту. Робота містить 15 таблиць і 21 рисунок. У роботі використано 222 джерела літератури.

У *вступі* обґрунтовано актуальність роботи, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, окреслено особистий внесок автора, наведено дані щодо апробації роботи та впровадження отриманих результатів у практику, зазначено кількість публікацій.

У *першому розділі* **«Теоретико-методичні підходи до реалізації клубних форм організації занять у процесі фізичного виховання студентської молоді»** проаналізовано основні підходи щодо організації позанавчальних занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах та напрями підвищення їх ефективності. Слід відзначити, що свої

наукові судження і висновки дисертантка формулює на основі глибокого аналізу значної кількості наукових і науково-методичних праць. Заслуговує на схвалення те, що автор використав багату і цікаву джерельну базу: фонди бібліотек України, інтернет-ресурси.

У *другому розділі* **«Методи та організація дослідження»** наведено обґрунтованість методів здійснених досліджень, їх адекватність щодо об'єкту предмету мети та завдань роботи, доцільність застосування запропонованих методів, описано організацію дослідження і контингент випробуваних.

Педагогічний експеримент проводився у двох видах (констатувальний і перетворювальний). У констатувальному експерименті брали участь 161 студент (73 чоловічої і 88 жіночої статі), які навчалися на I—IV курсах Університету державної фіскальної служби України.

У третьому розділі **«Ефективність функціонування системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів»** представлені дані констатувального експерименту.

Дисертантом установлено, що серед чинників, які безпосередньо впливають на поведінковий компонент особистості та здатні підвищити інтерес до занять у позанавчальний час, важливе місце займають організаційно-методичні умови проведення таких занять.

Дослідження мотивації студентів до позанавчальної діяльності з фізичного виховання дозволило автору встановити, що оздоровчий (мотиви підвищення рівня здоров'я, профілактики захворювань, покращення самопочуття та роботоздатності) та естетичний (мотиви покращення зовнішнього вигляду, зниження маси тіла, корекції фігури та постави) вектори мотивації є пріоритетними для більшості студентів.

Дисертантом установлено, що рівень теоретичних знань з фізичного виховання у більшості студентів є низьким (55,0 % юнаків та 22,5 % дівчат) та задовільним (45,0 % юнаків та 72,5 % дівчат), високого рівня не

спостерігалося у жодного зі студентів. Крім того, у процесі навчання у вищому навчальному закладі в умовах переходу від обов'язкових занять на молодших курсах навчання до самостійних - на старших спостерігається тенденція зниження рівня теоретичної підготовленості студентів. Таку ж тенденцію відзначено і у рівня фізичного здоров'я.

У ході дослідження дисертантом визначено чинники, які лімітують ефективність позанавчальної діяльності студентів з фізичного виховання, серед яких основними є: відсутність навичок раціоналізації вільного часу студентів, низький інтерес до занять на тлі несформованої мотивації, відсутність потреби у зміцненні здоров'я, орієнтації на здоровий спосіб життя, низький рівень теоретичних знань та інші.

Отримані результати покладено автором в основу розробки моделі діяльності навчально-оздоровчих комплексів на базі вищих навчальних закладів.

У четвертому розділі **«Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчого комплексу на базі вищого навчального закладу»** представлена модель діяльності навчально-оздоровчих комплексів, яка передбачала обґрунтування можливостей впровадження, розробку організаційно-методичного забезпечення їх діяльності та включала експериментальну апробацію в рамках освітнього процесу.

Представлена модель діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді, розроблена з урахуванням основних соціально-педагогічних передумов та визначенням можливості впровадження зазначених структур в освітній простір навчального закладу, включала: визначення мети, завдань, змісту, структури, напрямів діяльності, ресурсного забезпечення, форм і методів організації фізкультурної діяльності, критеріїв ефективності педагогічного впливу, механізму впровадження та умови ефективної реалізації.

Практичною складовою розробленої моделі є програма занять на базі

навчально-оздоровчого комплексу яка враховувала мотиваційні запити студентів, особливості організації навчального процесу та дозвіллєвої діяльності, а також можливості її реалізації в умовах педагогічного процесу та передбачала проведення занять у позанавчальний час.

Програма складалася з трьох взаємопов'язаних блоків: теоретичного, практичного та методичного. Оздоровча спрямованість занять на базі комплексу забезпечувалася використанням інноваційних видів рухової активності, зокрема засобів фітнесу (функціонального тренінгу, кросфіту різноманітних видів групових програм, занять у тренажерному залі), вибір яких був обумовлений доступністю практичної їх реалізації, значним оздоровчим потенціалом, широким спектром засобів, що використовуються, можливістю диференціації навантажень та відповідністю інтересам студентів.

Оцінка ефективності впровадження навчально-оздоровчого комплексу здійснювалась за результатами проведеного перетворювального педагогічного експерименту. Отримані дані дозволяють зробити висновок про те, що в результаті експериментальної роботи була створена система підвищення ефективності позанавчальної діяльності з фізичного виховання, яка реалізується на основі організації діяльності навчально-оздоровчих комплексів.

У *п'ятому розділі* **«Аналіз та узагальнення результатів** дослідження» охарактеризовано повноту вирішення завдань і основних результатів дисертації з позиції наукових робіт дослідницької спрямованості.

Результати проведеного дослідження підтвердили й доповнили вже відомі розробки, а також сприяли одержанню нових даних щодо проблеми, яка вивчалася здобувачем.

Роботу завершують висновки, в яких відображено основні наукові досягнення виконаного дослідження. Висновки сформульовані у вигляді

узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації:

1. В підрозділі 1.1 «Нормативно-правові та організаційні аспекти забезпечення фізичного виховання в вищих навчальних закладах» представлений дисертантом матеріал надмірно деталізований.
2. Ряд положень підрозділу 1.2 «Проблеми та перспективи організації системи фізичного виховання в вищих навчальних закладах в Україні та закордоном», логічно було б представити в підрозділі 1.1. Даний підрозділ, доцільно було б розглянути крізь призму ставлення автора до даного питання.
3. В підрозділі 1.3 «Сучасні підходи щодо організації позанавчальних занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах», хотілося б почути від дисертанта, які ж проблемні питання були ним встановлені.
4. В розділі 2 «Методи та організація дослідження», ряд методів (ст. 58-59, 60-63, 65-66, 67-70] надмірно деталізовані.
5. В підрозділі 3.1 « Аналіз сфери вільного часу студентів та факторів, що впливають на його обсяг та змістовне наповнення», здобувачем встановлено, що переважна більшість студентів проводять своє дозвілля активно (ст.76), як цей факт узгоджується з даними науково-методичної літератури.
6. Дисертантом виявлені недоліки пов'язані з організаційними аспектами забезпечення позанавчальних занять з фізичного виховання, до яких віднесено ігнорування педагогами інноваційних підходів до організації занять, популярних видів рухової активності, широкого арсеналу засобів

і методів фізичного виховання, сучасних фітнес-технологій, як цей факт може пояснити автор.

7. На ст. 132, дисертантом визначено думку викладачів щодо критеріїв ефективності діяльності комплексів, як структурних підрозділів навчальних закладів, що забезпечують процес позанавчальної діяльності студентів фізичного виховання. Ранжування варіантів відповідей дозволило вибудувати ієрархію, рівень теоретичних знань студентів (12,5%) заходиться на третьому рівні, як можна пояснити ці дані?
8. В підрозділі 4.1.2 здобувачем відображена експертиза умов навчальних закладів, на нашу думку, не зовсім коректно було проводити дану експертизу.

Вищевикладені зауваження до дисертаційної роботи не знижують позитивної оцінки даної наукової роботи.

За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Катерини Уляни Миколаївни «Організаційно-методичні засади діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентської молоді» відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор - заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 - фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент
Завідувач кафедри
фізичного виховання
КНЕУ ім. В.Гетьмана,
к.н. фіз.вих. М.В. Дудко

Відгук отримано 10.03.2017

Дудко М.В.
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Державний вищий навчальний заклад
"Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана"
«___» _____ 20___ р.